

Nem szabad késlekedni

Kovács Kálmán informatikai és hírközlési miniszter újévi üzenete

Quid, quid agis prudenter agas et respice finem, vagyis bármit teszel okosan tedd, és jól fontold meg, mi lesz az eredménye. 2000 évvel ezelőtt ez még egy általánosan elfogadott alapigazság volt, mind politikusoknak, mind üzletembereknek. Akkor még volt idejük az embereknek minden döntés előtt tanácskozni, végiggondolni a következményeket és a pillanatnyi együttes tudás eredménye képpen egy törvényt, egy szerződést megfogalmazni. Akkor, az élet minden folyamata lényegesen lassabb volt. Elég, ha az utazásokra gondolunk, amikor egy 100 km-es utazásra két napot szántak és a tengeri úton sem türelmetlenkedtek, ha nem fújta a szél. A műszaki változásokról nem is beszélve, melyek több évszázadon keresztül értek be és váltak közkinccsé. Ezek után nem is csoda, ha a jogászok olyan megfontoltan dolgoztak, hogy a római jog ma is a jogászok oktatásának alapja. Szép lenne, ha ma is tudnánk ilyen gondosan és precízen dolgozni. Ezt azonban nem tehetjük meg, mert minden területen felgyorsultak az események.

Az informatika és a hírközlés területén a mai technika és technológia 20 évvel ezelőtt még az egyetemi tananyagban sem szerepelt, és gyanús, hogy amivel ma dolgozunk, azzal unokáink már csak a múzeumokban fognak találkozni. Ilyen körülmények között nem lehet mindent végiggondolva, az összes szempontot áttekintve, időtálló döntéseket és mindenre érvényes jogszabályokat hozni. A két évezreddel ezelőtti alapszabályok helyett most más irányelv lebeg a döntéshozók szeme előtt: Jobb ma egy döntés, ami talán nem tökéletes, mint a tétovázás, amivel elveszítjük a lehetőségeket. Mindezeket szem előtt tartva tekintsük át az elmúlt évek eseményeit és igyekezzünk napjaink feladatait felvázolni.

Az elmúlt évtized eredményei

A rendszerváltást követő igen sok feladatot kellett megoldanunk. Ezen időszakban építettük fel mindazt, ami re Európának egy évszázad állt rendelkezésre, kezdve a bankrendszer, a részvénytőzsde, a teljes pénzügyi szabályozás kialakításától, a közlekedés korszerűsítésén keresztül az oktatás liberalizációjáig. Mindez a teljes lakosság szokásainak, ismereteinek megváltozását is igényelte. Bár még van mit tenni valamennyi területen, de az alapok meg vannak és az emberek nagy része

idomult ehhez. Természetesen ez a népesség nagy része számára jelentős energiákat igényelt, sokan bele is fáradtak.

Ugyanakkor sok kedvező hatást is tapasztalhat a lakosság. Növekedett például a gépkocsi használat, többen beszélnek idegen nyelveket. Jellemző az is, hogy a karácsonyi forgatagban, az ajándék vásárlás során, legnagyobb érdeklődés a mobil telefonok, a digitális fényképezőgépek, a nyomtatók és más Internet-hez, számítástechnikához kapcsolódó eszközök iránt mutatkozott. Különösen a fiatalok váltak fogékonyá az új technológiák iránt.

Ezen tapasztalatok alapján hihetjük, hogy a XXI. század feladatainak megoldását már a világ élvonalával együtt kezdhethetjük meg. Ezt alátámasztja például, hogy az elmúlt évben 50%-kal emelkedett az Internet használata, és több mint 7 millió mobil felhasználó van. A további korszerűsödés előfeltétele, hogy az oktatási rendszerünket is sürgősen illeszteni kell a megváltozott világunkhoz.

Napjaink problémái

A törvényalkotásnak, és az államigazgatásnak is segítenie kell a változások elterjedését. A kapcsolatos sürgős döntéseket közvetlenül követnie kell a szabályozásnak és a törvényalkotásnak. Az IHM igyekezett eleget tenni ennek az igénynek és egy év alatt számos intézkedéssel támasztotta alá a fejlődés rendezett menetét. A késlekedés veszélyét felmérve némely esetben a kellő megfontoltság helyett vállaltuk a gyors döntés kockázatát. Talán ezzel magyarázható az elmúlt időszak néhány kritizált döntése, melyekről szeretnék említést tenni.

Az *Elektronikus Hírközlési Törvény* biztos, hogy tíz év múlva nem lesz helytálló. A törvényhozók fejében is megfordult ezzel kapcsolatos számos gondolat, de nem lehetett kiadását halogatni. Mind a szolgáltatók, mind a felhasználók számára sürgős volt a törvény, le kellett zárni a munkát. A jövő bizonytalan, és a technika fejlődésének hatására újabb törvényre lesz szükség. Az is látszik, hogy a következő évtizedben az elektronikus szó a haladás gátja lesz. A fénytechnika, a fotonika megtette már első lépéseit, hiszen az átviteli útjainkon nem elektronok viszik az információt, hanem fotonokra bízunk üzeneteinket. Várható, hogy az irá-

nyítás és a jelkezelés is felhasználja majd a foton alapú berendezéseket. Ez azonban nemcsak a törvény címében szereplő elektronikus szó kiegészítését teszi szükségessé, hanem a teljes hálózati struktúrára hatással lesz. Talán majd oly mértékben rendelkezik minden lakás hozzáférési kapacitással, hogy indokolatlan lesz az azonos jelkezelés különböző híranyagoknál. Azt sem tartom kizártnak, hogy a konvergencia jelszava helyett ugyanilyen lelkesedéssel fogjuk hangoztatni a divergenciát, az egyéni igényeknek megfelelő információ-ellátást. Előre nem láthatók sem a felhasználói igények, sem az ipari teljesítmények változása.

Ha két évtizeddel tekintek előre, akkor megjelenik előttem a nanotechnika informatikai és távközlési hatása, amellyel kapcsolatban még vázlatos jóslásokat sem mernék mondani. Ezek alapján biztos vagyok a törvény néhány éven belüli átalakításában.

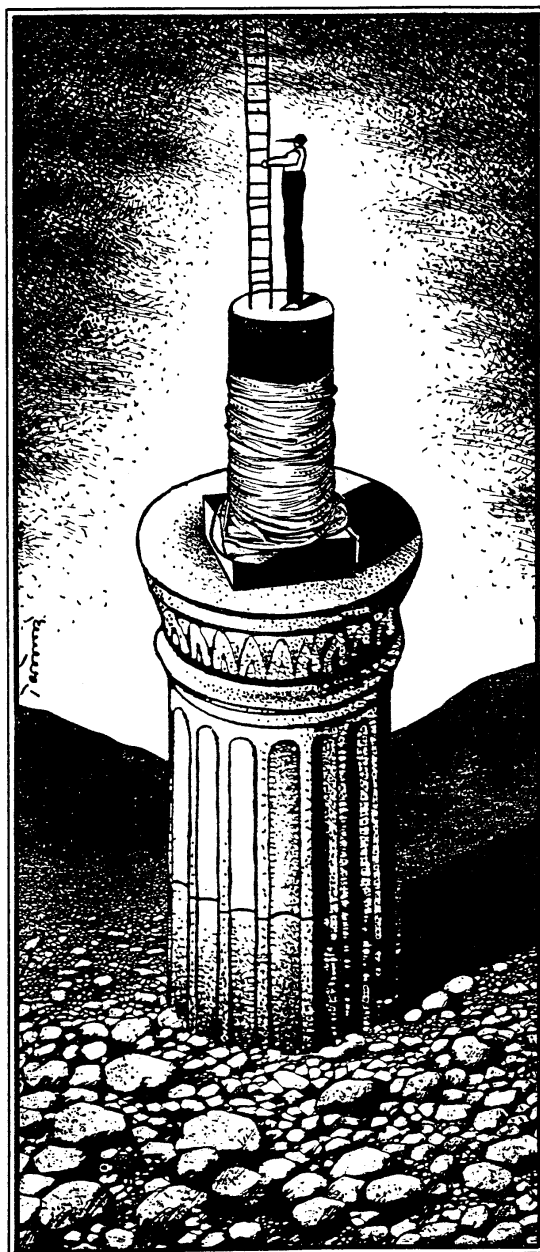
Ennek ellenére remélem, hogy a következő 1-2 év fejlesztéséhez hozzájárul ez a törvény. Nem a gondosan és precízen megfogalmazott mondatok segítik gazdaságunkat, hanem az a koncepció, hogy a világszerte több mint 100 évet megélt monopólium helyett igyekezzünk a fejlődést versennyel serkenteni. Ha elérjük azt, hogy mindenki hozzáférjen azokhoz a technikai megoldásokhoz, mellyel életét, családi és baráti kapcsolatait javíthatja, akkor lelkiismeret-furdalás nélkül nézhetünk a törvény esetleges későbbi megváltoztatása elé.

Az informatika terjesztésének pénzügyi támogatása sok embert gondolkodásra készítet. Ha az Internet használata, az elektronikus kereskedelem és a sokféle szórakoztatási lehetőség előnyös mind a lakosságnak, mind a vállalatoknak, akkor miért kell ezt kormányzati támogatással elősegíteni. Ha egy újfajta cipő, vagy autó jelenik meg, azt az emberek megveszik, egymásnak elmondják, hogy elégedettek, vagy nem és ami jó, az sikeres lesz. Egyértelműen látszik, hogy az e-Magyarország valamennyiünk számára sok előnyt kínál. Ennek ellenére jelenleg, ha valakinek van félretett pénze, előbb dönt úgy, hogy autót, majd az autóba benzint vesz, mint, hogy a szükséges informatikai eszközöket megvásárolná, és szolgáltatásaikat igénybe venné. Az utazás, a nyaralás és még sok minden egyéb megelőzi az emberek többségénél a korszerű technika bevezetését.

Miért nincsenek az emberek kellően motiválva? Mint tudjuk, természetes ösztön az, hogy félünk az újtól, nem szívesen veszünk fel új szokásokat. Mindez halmozottan jelenik meg, ha az újdonságok használatához még tanulnunk is kell. A vásárlás támogatásának az a célja, hogy az emberek elfogadják, mert alig kell fizetni értük, és ha már a lakásban van az új eszköz, akkor legalább a fiatalok el kezdik használni, és az idősebbek is megbarátkoznak az informatikával. Hasonló a célunk, amikor különböző pályázatokkal bővíteni akarjuk a szolgáltatások körét. Szeretnénk, ha az elérhető tartalmak olyan színvonalasak és vonzóak lennének, hogy idővel előkelőbb helyet foglaljanak el a családok költségvetésében.

Így, ha jól megfontoljuk, ez a támogatás egy megalapozott befektetésnek is tekinthető. Reméljük ugyanis, hogy a gazdasági élet változásának felgyorsulása és ezen technikai eszközök használata hozzájárul majd nemzeti jövedelmünk növekedéséhez. Ilyen formában a kritikusok tekinthetik ezt a támogatást olyan befektetésnek, ami lehet, hogy előbb megtérül, mint, ha valaki bérházat épít, vagy iparvállalatot alapít.

A hálózati struktúrák és azok együttműködése szintén kritizálható. Célunk, mely szerint az új szolgáltatóknak nincs szükségük engedélyre, csak bejelentésre, nem biztos, hogy ez káoszhoz vezet. Reméljük, hogy az újonnan piacra lépők ötleteikkel felfrissítik a több évtizede piacon lévők konzervatív módszereit. Bár a korábbi monopol szolgáltatóknak nagy tapasztalatuk van, és infrastruktúrájuk hatalmas értéket képvisel. Nagyon nehéz lesz újonnan belépőknek ugyanazon szabályok szerint és technikai módszerek felhasználásával megszorítani őket.

Koncepciónk nem is erre irányul. Inkább azt várjuk, hogy új műszaki megoldásokkal és vonzó szolgáltatásokkal újabb, alternatív lehetőségeket kínáljanak. Nem hiszem, hogy a fix állomások piacán igazán élénkítő hatású lenne a verseny. De a szabadság lehetővé teszi, hogy a kábeltelevíziós hálózatokon többféle szolgáltatást kínáljanak. Az irodalomban 3 play, vagyis 3 különböző szolgáltatás egy szolgáltatótól, egy hozzáférési áramkörrel már lehet, hogy vonzó lesz. Ha a szórakoztatás, az Internet adta lehetőségek, a lakás és az egyén biztonságát növelő különleges figyelő rendszerek egy helyen megrendelhetők, akkor ennek a szolgáltatónak reménye lehet arra, hogy a fix állomásokat is üzemeltetheti.

A világ mindezekben a kérdéseken már néhány évvel ezelőtt is gondolkodott. Sok helyen eredményes, új struktúrák alakultak ki. Kiderült, hogy az informatika, a távközlés, valamint a szórakoztatás kombinált kínálatával néhány éve alakult szolgáltatók már a leggazdagabbak sorába léptek. Erre most különös figyelemmel kell lennünk, mert még 20 évvel ezelőtt is az országhatárok biztos védelmet nyújtottak a nemzeti távközlési szolgáltatóknak. Az állami monopólium lehetetlenné tette, hogy külföldi cégek versenyre keljenek az egyetlen hazai távközlési vállalattal. Erre elsősorban az infrastruktúra adott garanciát. Most a rádiós eszközök megjelenésével, a fényvezetők árának csökkenésével és a különböző gyors, olcsó hálózatlétesítési eljárásokkal megszűnt a határok jelentősége és a távközlés világmértekekben versenyre kényszeríti a vállalkozókat.

Mindezek talán magyarázzák, hogy miért nem törekedtünk a törvényben tökéletességre. Nemcsak azért, mert a maximalizmust az ügyek elszabotálásának leghatásosabb módszerének tekintjük, hanem, mert késlekedésünk veszélyeztetné hazai szolgáltatóink helyzetét. *Nem szabad késlekednünk* és ezért pillanatnyi tudásunk szerint a legkisebb kárt okozó döntéseket hoztuk meg. Igazán jó törvényt utoljára 3000 évvel ezelőtt hoztak nyilvánosságra. A tízparancsolat időtálló, tömör, egyértelmű és egyik pontjában sincsenek beépített kiskapuk. Egyszerűsége folytán a gyerekek is kívülről meg tudják tanulni nyolc éves korukban, és nem találnak kifogást arra, ha nem e szerint élnek.

A fejlődés várható iránya

Az informatika lassan általános szolgáltatássá válik. Hasonlóan a vízhez, a villanyhoz, a távközléshez az informatika is természetes része lesz életünknek. Már nem érdekes az eszköz, amivel a szolgáltatáshoz hozzáférünk, azok működésével már csak a szakemberek fognak foglalkozni. Az embereket általában nem érdekli, hogyan működik egy erőmű amikor a villany világítást bekapcsolja, és közömbös, hogy milyen típusú központ hozza létre a telefon kapcsolatot.

A felhasználó tudomásul veszi, hogy mely gombokat kell a számítógépen megnyomni, ha a kívánt szolgáltatáshoz hozzá akar férni. Már nem fél attól, hogy

egy hibás billentyű megnyomása tönkre teszi értékes eszközét. Bízunk a rendelkezésre álló berendezésekben, megtapasztalta azok *működési biztonságát és stabilitását*. A használatot már gyerekkorban elsajátította és olyan életfogytiglan megmaradó, reflexszerű tudássá válik, mint az olvasás, a biciklizés, az úszás vagy a pénzhasználat.

A *kezelés egyszerűsödésével* az idősebb generáció is megbarátkozhat az Internet szolgáltatásaival, melyek számára előnyösek. Még arra van szükség, hogy a felhasználók bizalmát is megnyerjék az újdonságok. Itt a sajtónak van nagy felelőssége. Nincs szükség „kincstári optimizmusra“, viszont reális képet kell adniuk, melyek a veszélyeket gyakoriságuknak megfelelően értékelik. A bűnözést nem szabad az e-kereskedelem velejárójának tekinteni, mert az utcán sem minden járókelő zsebtolvaj.

A jövő

Eddigi vízióink most válhatnak realitássá. Az ország lakosságának nagy része folyamatosan kap lehetőséget szélessávú hozzáférésre. Mind az ADSL, mind a kábeltelevíziós rendszereken elérhető néhány Mbit/s a lakások igényeit tökéletesen kielégíti. További lehetőséget rejt magában, hogy a fényvezető hálózat a közeljövőben néhány méterre megközelíti a végfelhasználókat.

Az Internet alapú szolgáltatások köre folyamatosan bővül. Remélhető, hogy kialakul a tartalmak olyan választéka, melyben mindenki talál igényeinek megfelelőit. Ennek megvalósítása a különböző *vállalkozóknak, cégeknek biztató lehetőség*. Az *államnak* viszont *kötelezettség* az előfeltételek biztosítása. Ebbe beleértve, hogy a tartalom megalkotójától, az Internetes csomagoláson, a távközlési szállításon keresztül az értéklánc minden szereplője érdekelt legyen és megtalálja reális hasznát. A szolgáltatás az elsődleges, és ha ez teret nyer, akkor a gyártók, üzemeltetők is sikeresek lesznek.

Összefoglaló

Remélem, hogy sikerül valamennyi kollégánkat, kutató és felhasználó egyaránt arra biztatni, hogy a pillanatnyi lehetőségek legjobb felhasználásával gyorsítsák meg a rendelkezésre álló technika bevezetését és alkalmazását. Akinek módja és tehetsége van rá, nézzen előre, mert mindenki előtt nyitva áll az út az új technikai megoldások kidolgozására és akár a nemzetközi elismertség, vagy siker megszerzésére.

Rajtunk áll miként tudunk élni a lehetőségekkel. Az ismeretek terjesztésével a jelenleginél szélesebb rétegek számára tehetjük lehetővé, hogy az újdonságoktól ne féljenek, hanem sikeresen éljenek azokkal. Mindehhez sikeres boldog új évet kívánok a Híradástechnika minden olvasójának és ezen túlmenően mindenkinek, remélve, hogy élvezői lesznek az újságban megjelenő informatikai és távközlési eredményeknek.